

Milliók – bírságra

Leggyakoribb témánk ma — a népgazdaság. Nincs nap, hogy ne hallanánk a rádióból, ne fejtegetnék a tévéképernyőjén, az újságok hasábjain: **jelenlegi gazdasági helyzetünk az eddiginél nagyobb kezdeményező-készséget kíván a vállalatoktól.** Fújja már a leckét a házi-asszony is — manapság mindenki amatőr közzgazdász. Ismerjük — foglalkozásra való tekintet nélkül — a legfontosabb feladatokat, az azokat kikényszerítő okokat. Tudjuk: munkaerővel, anyagiakkal, szellemi tőkével egyaránt jobban, kifizetőbben kell gazdálkodnunk. Köztudott továbbá, hogy céljainkat megvalósítani nem könnyű.

Hibák, tévedések, körültekintés tervezés, alapos szak tudás mellett is adódhatnak. A körülmények olykor kivédhetetlen szituációkat teremtenek. Az akadályokkal azonban számolni kell. És minden erőnkkel harcolni a gondok, a megalapozatlan intézkedések, az összegzások érdekére fittyet hányó egyéni és vállalati törekvések ellen. A hasznos kezdeményezések népszerűsítése mellett ezért a vizsgálóságok, a törvénytelen ségek megismertetése is feladatunk. Miként a jóért, a rossz példákért sem szükséges messzire mennünk. Elég nagyító alá venni a Szegedi Megyei Bíróságon, az utóbbi hónapokban tárgyalt ügyeket.

A legfrissebb eset főszereplője a Szegedi Építőipari Szövetkezet. Rövid idő alatt közel 1 millió 800 ezer forint jogtalan anyagi előnyhöz jutott. Hogyan? Többek között azzal — mutatta ki a városi tanács vb ipari osztályának árúellenőzése —, hogy a rezsióradíjjal elszámolt számlákon duplán szerepeltették a munkellátási költségeket. 1978. április 1-től 1979 júliusáig 383 ezer 786 forint jogtalan bevételre tett szert így a szövetkezet.

Az úgynevezett Vandex épületszigetelési munkálataknál úgy számlázott, mint ha kompresszort használt volna, holott a valóságban más, olcsóbb megoldást alkalmazott. Az így szerzett tisztességtelen jövedelem: 667 ezer 759 forint. Az eszementos- és a lakatosüzem munkáinál — jogszabályba ütköző módon — kétszeresen számolta fel a bérpótlékokat és a kiegészítő fizetést. A törvénytelen bevétel egy tekintélyes részét, közel 830 ezer forintot időközben visszafizetett megrendelőinek a szövetkezet. A bíróság mégis a teljes összegű jogtalan előnyt tartotta szem előtt, amikor meghozta ítéletét. Méltányolást érdemlő körülményt nem vett figyelembe, hiszen a szövetkezet korábban hasonló okok, árdragítás miatt — már kétszer sújtották gazdasági bírsággal.

A mostani, immár harmadik ügy két és fél millió forintba került a szövetkezetnek, ilyen összegű gazdasági bírság megfizetésére kötelezte a bíróság. Az eljárás illeték — 75 ezer forint — ugyancsak a szövetkezet terhére.

Megérté? A DÉLÉP több ügynek is szereplője. A DÉGÁZ azzal vádolja: jogtalanul vágott zsebre majd kétmillió forintot. Arra hivatkozva, hogy munkálatainál a tervezettnél korszerűbb eljárást alkalmazott. A pereskedésre ezután tesz pontot a Legfelsőbb Bíróság. Hasonló ok miatt perelte a DÉLÉP-et az Állami Fejlesztési Bank. Az ügy lényege: a szentesi 2300 vagonos gabonasiló építésénél tereprendezési munkákat végző építőipari vállalat hamis számlát nyújtott be a megrendelőnek. Nagybörzse földmennyiséget számolt el, mint amennyit ténylegesen felhasználott. Másrészt — célszerűbb műszaki megoldás címén — közel két és fél millió jogtalan bevételre tett

szert. A technológia korszerűsítése abból állt, hogy a tervekől eltérően nem tízennyolc, hanem négy kilométer távolságból szállította a munkaterületre a DÉLÉP a földanyagot. Szépséghibája az újításnak: a kivitelező már a tervek készítésének idején tudta, közelebről is szerezhet földet. De ezt elhallgatta, s így a tervező a lehetőségekhez képest gazdaságtalan megoldást alkalmazta.

A vállalat tisztességtelenül járt el, hisz a gazdaságtalan tervezés következményeinek elhárítása kötelessége lett volna. A DÉLÉP erről „megfeledezett”, ehelyett, szánt szándékkal olyan helyzetet teremtett, melyet a későbbiekben meglovolgathatott. A jogtalan eljárás pikantériája: két jegyzőkönyv aláírói között ugyanaz a név szerepel. A vállalat egyik dolgozója jelen volt 1978. február 9-én, az építkezéstől négy kilométerre található szegvári Puskin Tsz-szel kötött megállapodáskor is, ott volt később — 1978. május 10-én —, amikor írásba foglalták: a földmunkákhoz szükséges töltéscépi anyagot 18 kilométerről szállítják a helyszínre. Ebből is kiderül, a vállalat még arra sem hivatkozhat: nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal. Azor már csak nevezhetünk — ha van hozzá kedvünk —, hogy a kezdettől ismert műszaki megoldás alkalmazására „újítást” nyújtott be, közel harminc oldalon a vállalat „alkotó kollektívája”.

A bíróság nem méltányolta az „újítást”. Ítéletével 2 millió 81 ezer forint gazdasági bírság s az összeg 15 százalékos kamatának megfizetésére kötelezte a DÉLÉP-et. A summát, több mint 62 ezer forintot eljárás illeték és a Legfelsőbb Bíróság által kiszabott közel 125 ezer forintot fellebbezési illeték tetézte.

Ladányi Zsuzsa

Takarékos hűtőgép

A Jászberényi Hűtőgépgyárban kifejlesztették az első hazai energiatakarékos háztartási hűtőgépet. Az új készülék űrtartalma 280 liter, a legnagyobb, amit valaha is gyártott az üzem. A szekrény két ajtó és két hófokú. A felső 60 literes rész a mélyhűtő, illetve a fagyasztótér, az alsó 220 literes tér pedig a normál hőmérsékletű. A gépbe NDK gyártmányú kompresszort szereltek, igaz a peremfűtést és a leolvasztó fűtést elhagyták. De az átlagos napi energiafogyasztása nemzetközi mércével mérve is az egyik legtakarékosabb: 24 óra alatt mindössze 1,3 kw.

További újdonság, hogy a fagyasztó és a normál részben a polcok egyaránt változtathatók. Az új típusnál alkalmazták először a francia kooperációban készült változtatható ajtóbejelést, ami ugyancsak a jó helykihasználást biztosítja. Az idén a 280 literes, két hófokú hűtőszekrény nullszériája készül el és jövőre kezdik meg a sorozatgyártást. (MTI)

Újdonság autósoknak

Február végéig ötezer darab, a kétlitemű motorok kipufogó csövére helyezhető, úgynevezett torlószelepet készítenek Trabanti és Wartburg személygépkocsikhoz a Debreceni Finommechanikai Vállalatnál. A Közúti Közlekedési Tudományos Kutató Intézetben a torlószelepek vizsgálatokor megállapították, hogy alkalmazásával egyenletesebbé válik a kétlitemű motorok alapjáratú fordulatszám, a negyediki sebességi fokozatban is jobban gyorsul az autó. A gépkocsik kipufogó csövére szerelhető, a kipufogó gázok által szabályozott nyílású szelepek használatával kedvezőbb lesz a gépkocsik vezethetősége is: már 35 kilométeres óránkénti sebességnél negyedik fokozatban lehet kapcsolni, s a gépkocsi rázkódásmentesen gyorsul tovább. A torlószelep alkalmazásával mintegy 5 százalékos üzemanyag-megtakarítás érhető el. (MTI)

Hétköznapi monológok Nem fog a fék

„Vissza-visszatérő álmom, hogy kerülgetem, pontosabban rendre kidöntöm a karókat a gyakorlópályán, egyre gyorsul a kocsi, mellettem az oktatóm vesztül nyomja a féket, de csak rohanunk cikk-cakkban, hiába lelem meg, nem fog a kézfék sem. Arra szoktam felébredni, hogy a nagy csörömpölést hirtelen csend váltja fel, Persze, csörgött az ébresztőóra... Gondolkozott már azon, hogy műszaki hiba esetén, mondjuk, ha a fék felmondja a szolgálatot, hogyan lehet megállítani az autót?

Sokat töprengtem ezen, sokféle dolog eszembe jutott. Vészjelzések, kormánymozdulatok, útszéli szénaboglya, szántóföld... Aztán egyszer rábeszélte a barátom, menjünk el együtt a klubba, a közlekedési előadásra, amit egy volt autósversenyző tart. Na, tőle végre megtudakolhattam, mit tenni, ha fékezés nél-

kül kellene megállítania az autót. Tudja, akkor este, az előadás követő beszélgetésen főbőb tanultam, mint egész addigi vezetési gyakorlatomban. Azóta mindig szaktíkok időt arra, hogy ilyen előadásokat meghallgassak. És hiába nevetnek rajtam a kollégáim, nem szégyellem bevallani, tízévi vezeték után is tudnak még nekem újat mondani!

A múltkoriban hallottam egy statisztikai adatot, ami engem igazol: Magyarországon a baleseteknek csak két százalékát okozzák a műszaki hibák, a többit az ember — a járművezető, az utas, a gyalogos — a felelős. És mégis: a járműveket három évente műszaki vizsgára kell vinni... Nem volna itt az ideje, hogy legalább három évente egyszer a járművezetőket is vizsgára küldjék? Hátha ezen a szűrővizsgán kiderülne, ki nek a fejében nem fog a fék!...”

Ketyeg az óra

„Az hitzem, nálunk a munkaidőt mérő órák a legpontatlanabbak. Nyolcat mutatnak, mégis csak hat órárt mérnek, ha jól emlékszem a felmérés adataira. Nem vagyok buzgó mócsing, magam is kiszaladok a városba, ha csak délelőtti intézhető dolgom akad, de azért tudom, szigorúbbak lehetnének ezen a téren. Azt hallottam például a minap, hogy az egyik szegedi gyár büféjében nyomtatványokat is árulnak. A hivatalos ügyeiket intéző dolgozónak legalább az úrlapvársárlásra nem kell időt vesztegetniük. Kíváncsi lennék, hány üzemben és milyen indokokra hivatkozva nem veszik át ezt az újítást!

Ez a sorsuk a jó ötleteknek?... Üzemorvos ismerősöm mesélte: az évenkénti kötelező tüdőszűrésre vidéki dolgozóknak régebben az állandó lakóhelyükön kellett jelentkezniük, persze, ráment egy munkanapjuk. Most az üzemorvosi rendelő munkatársai néhány óra alatt papírra fektetik az üzemi tüdőszűrés vizsgálat rendjét, napra, P. K.

Kiállítási napló

Emberarc és körforma

Két fiatal, Stúdió-korú szobrász, Kaubeck Péter és Pálffy Katalin bensőséges tematikájú és realista indíttatású kiállítása az Ifjúsági Ház minigalériájában mintegy ellenpontja az egy generációval idősebb Fajó János B Galéria-beli szerigrafia lapokat bemutató tárlatának. Képzőművészetünk két egymástól távolodó irányzatának képviselői ők: az ifjú szobrászok a hagyomány talaján és a mesterek példái nyomán egy ember- és érzelmezőpontú figurális plasztikát művelnek; Fajó annak a magyar képzőművészetet megújítani szándékozó avantgard, progresszív csoportnak képviselője, mely a 60-as évek közepén az új grafikai eljárások hazai elterjesztésének és egy egzotik formavilág kibontásának volt úttörője. Ebből következően az Ifjúsági Házban egy család arcvonásai és érzelmei bomlanak ki, a Bartókban egy analitikus, geometriai elemekből építkező, elemi formákra redukált optikai világ teljeseedik ki.

Kaubeck Péter és Pálffy Katalin szobrai a család érzelmi gyűjtődencéjéből táplálkoznak. A legközvetlenebb társak portréit, alakjait formálják meg. Kaubeck Katalint kőbe faragja, Pálffy Pétert ólomból mintázza meg. Talán ez is utalás a következetes anyagválasztásra. A willendorfi Vénusz és Amerigo Tot kavics-aszonyainak ihletésében született Álló figura Kaubecknél, az Anyaság, Anya gyermekkel Pálffynál egyszerre formai sűrítés és típusalkotás érdekében eltűzött formaalakítás. Valamennyi kemény

márványból. Kaubeck Anyám című portréja az érzékenyebb fából, az Apám nehezebb formálható vörösmárványból készült. Közös modelljük Lacika, a kisfiú Pálffy domborművein egy kicsit szentimentális, kisplasztikáin több a báj, a kezesletlenség. Jobban sikerültek, mint Kaubeck gyermekarcma. Ami a kiállítás személys érzelmező, magánéleti érvényességén túlmutat, az a határozott plasztikai sűrítésre való törekvés és az anyagban való gondolkodás. E két tényezőből akár egyszerű életművek is kinőhetnek.

Fajó János művészetének első lépése az analízis, a redukció. A világ gazdag formakincsét elemi részeire bontja, a geometria egzotik elemeire redukálja. A körből, a négyzetből és siktársákból konstruálja új művészi rendé lapjait. Egy részük a fekete-fehér, illetve a hideg és meleg fehér lehetőségeit igyekszik kibontani egy pontosan szerkesztett precíz rendszerben. (Ölés, Formalakítás, Kereszt, Átlós motívum.) Színes szerigrafikáinak alapformája a kör, ezt szabdalja, szembesíti, köti össze más elemi formákkal. Ha két szint alkalmaz, akkor meglehetősen harsányakká válnak zöldéivörösei, ott, ahol differenciáltabb színvilága és gazdagabb, elemzőbb formaképzése (Mélység, Kör, Öröm), összetettebb és gazdagabb gondolati töltése is. Szándéka szerint művei egy „érzékli, érzelmes szex-geometriába” sorolhatók. Ennél azonban fontosabbnak érzem azo-

kat a lehetőségeket, amelyek a dekoratív környezetalakítás, a térszervezés, dekorálás, a nagyméretű vizuális megvalósítás irányába mutatnak. Ezek a grafikai lapok kiváló díszítő, meghatározó jelei lehetnének új lakótelepeink egyelőre sivár közegének, akár falfestményként, akár zománcképként, akár mozaikként. Fajó azonban egyelőre szerigrafiait készíti. Ez egy szitanyomat-technika, az új grafikai eljárások egyike, mely bonyolultnak tűnik, mégis egyre többen alkalmazzák, hisz szép felületeket lehet készíteni segítségével, lehetőség van a különböző sablonok újrendezésére, színvariációk készítésére, fotóeljárások beiktatására, fakturális gazdagításra. Fajó érzelmeiket igyekszik keibe oltani, számunkra azonban erőteljesebb az elemi geometriai formák egyszerűje, a szigorú és hívós tervezői logika.

T. L.

Bartók Béla emlékei

Bartók Béla emlékei címmel rendezett kiállítást a Magyar Néprajzi Múzeum, amelyet kedden nyitottak meg. Bemutatja a világhírű magyar zeneszerzőnek a múzeum gyűjteményében őrzött értékes tárgyi emlékeit. Láthatók a többi között a művész saját kezű népdallejegyzései, az úgynevezett támlapok, a magyar, román, orosz, szlovák, délszláv népdalgűjteményéből válogatott levéltári doku-

mentumok. A magyar népdal című dedikált kötet, a Miért és hogyan gyűjtünk népzene? című dolgozata. Magyar, szlovák, román népdalok szongoraírtatai, a népdalgűjtésnél használt fonográf, valamint Bartók és Kodály népdalfeldolgozásainak néhány korabeli hangfelvétele is helyet kaptak a kiállításon. A kiállítást néhány hónapig tekinthetik meg az érdeklődők. (MTI)

Könyvtárosok közgyűlése

Júniusban rendezik meg a IV. országos könyvtáriügyi konferenciát, amely az utóbbi tíz év eredményeiről, fejlődéséről ad számot és megfogalmazza az elkövetkező időszak legfontosabb tennivalóit — jelentették be a Magyar Könyvtárosok Egyesületének — kedden az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének Semmelweis-házában megtartott — közgyűlésén. A tanácskozáson az egyesület 3400 tagja képviselőben 360 küldött vett részt.

Zsidai József, az MKE elnöke beszámolójában fel-

hívta a figyelmet arra, hogy az utóbbi években nem nőtt lényegesen a közkönyvtárakba beiratkozott olvasók, s a kölcsönzött kötetek száma és stagnál a könyvtárak látogatottsága is. Lényegesen megnőtt viszont az érdeklődés a tudományos és szakkönyvtárak iránt, gazdagodott a könyvvállományuk is. Míg 1970-ben a tudományos és szakkönyvtárakban 24 millió kötet várta az olvasókat, 1980-ban több mint a kétszerese, míg az évtized elején 236 ezer olvasót regisztráltak — a szakkönyvtárakban — az évtized végére 400 000-re nőtt ez a szám. Ezek az adatok is alátámasztják, hogy az elkövetkező években kiemelt fontosságú feladat a terelés, a tudomány és a kutatás-fejlesztés támogatása a könyvtári eszközökkel és módszerekkel, elsősorban a szakirodalmi információs tevékenység fejlesztésével, megerősítésével. Elhangzott a tanácskozáson: a tervek szerint 1982. végéig az építők átadják az Országos Széche-

nyi Könyvtár új várbeli épületét, s a nemzeti könyvtárnak az egész hazai könyvtárügyet befolyásoló, meghatározó szerepe az elkövetkező években növekedni fog. A tervek szerint a következő években megyei könyvtár létesül Szegeden és Békéscsában is.

Az egyesület elmúlt évi tevékenységéről, ügyrendi munkájáról Kovács Dezső főtitkár beszélt, majd vita következett. A felszólalók hangsúlyozták, hogy a hatvanas évek mennyiségi szemléletét feladva, a könyvtárak munkájában is inkább a minőségi fejlesztésre kell törekedni. A hatékonyabb munka érdekében szükséges egyes könyvtárak integrálása, jelenleg az országban ugyanis mintegy 17 000 könyvtár működik, s ez elaprózza az erőket. Többen rámutattak: különösen fontos feladat ugyanakkor az eddig ellátatlan területek — elsősorban a lakótelepek — helyzetének javítása.

(MTI)